

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Prenumerationspris:

1 R. 40 sk. bso pr. halfår.

Lördagen

den 14 Juni.

Tidning för Skön Konst och Litteratur.

Prenumerations-Anmälan.

för **andra halfåret**, af **ZEPHYR**, Tidning för **Skön Konst och Litteratur**.

De goda vitsord denna tidning redan vid sitt första uppträdande rönt, hafva gifvit redaktionen anledning att fortfara med dess utgifvande äfven nästa halfår, räknadt ifrån Juli månads början, så vida prenumeranternas antal blifver så tillräckligt, att omkostnaderna för tidningen kunna betäckas. Prenumeration emottages å 2 R:er B:so hos alla rikets Bokhandlare, hvilka, utom **Götheborg**, vid requisitioner torde vända sig till Bokhandlaren **hr J. Philipsson** härstüdes; på alla rikets postkontor, med tillägg af vanligt postförvaltare-arvode samt direkte hos redaktionen, då tidningen afsändes i korsomslag. Redaktionen skall städe bemöda sig att göra innehållet så intressant som möjligt och framdeles äfven utvidga tidningens format. Requisitionslistor, jemnte Prenumerationsmedlen, af hvilka resp. Bokhandlare täcktes afdraga 15 %, torde benäget insändas **före Midsommar** emedan tidningen **eljest upphör** med Juni månads utgång.

Resp. tidningsredaktioner anmodas vänligen att, för sjelfva sakens skull, godhetsfullt med första intaga denna anmälan i sina blad.

Götheborg i Maj 1851.

Redaktionen.

Musiken såsom ett väsendtligt bildningsmedel.

(Forts. fr. N:o 20 & 21).

Det enda man skulle kunna lägga musiken till last vore det, att dess inverkan på själen och öfverhufvud det inre, andiga lifvet kan vara enformig, och följaktligen likaså väl stärka och höja som försvaga och förvekliga det, samt göra det känsligare och retligare. Detta är fullkomligt sannt och redan känt af de fordna Grekerna, i det Plato just för denna orsaks skull ville förvisa den veka lydiska tonarten ur sin republik, på det folket der icke genom den

skulle blifva lika "förqvinnligadt" som den lydiska stammen. Får känslan alltid samma musikaliska näring, skall den småningom antaga en karakteristisk prägel deraf. Detta är så mycket säkrare, som erfarenheten lär, att en kropp som för det mesta nures af en veklig föda småningom sjelf förvekligas och förlorar i kraft, då den i annat fall stärkes, blir elastisk, böjlig och varaktig. Men skulden för dessa mindre lyckliga följder bör egentligen icke tillräknas musiken sjelf, utan snarare sättet hvarpå denna konst odlas. Låter man t. ex. sina barn oupphörligt öfva sig på dessa sentimentala, sliskiga och retande känslomkompositioner, af hvilka den Belliniska epoken fostrat tusentals, så måste deras egen känsla småningom förslappas och få en retligare, en sjukligare stämning; men bär väl musiken skulden för dessa beklagansvärda följder af dess bildande inflytande? — Nej, ovedersägligen är det mera deras skuld, som fått sig anförtrodd ungdomens uppfostran och bildning i allmänhet och denna del deraf i synnerhet. Smaken kan således visserliga missbildas genom musiken, känslan kan blifva retligare, tanke- och begärelseförmågorna få en sinnligare riktning men aldrig kan inflytandet af denna konst vara sedeförderfvande; och äfven de nyss nämnda verkningarne hafva mindre sina orsaker i detta bildningsmedels natur som icke desto mer i användningsättet och missbruket deraf: ett så ovedersägligt faktum att jag åter måste upprepa den anmärkningen, huru nödvändigt det är för alla föräldrar och lärare, att iakttaga största försigtighet vid valet af musiklekrare för sina barn och elever; likasom det för alla, hvilka sysselsätta sig med musikundervisning är oundvikligen nödvändigt, att icke försumma något medel eller tillfälle, som kan bidra att bidra dem till skickliga och insigtsfulla *lärare*.

En annan, ganska allmänt hyst åsigt om musikens bildande inflytande går derpå ut, att musiken egent-

ligen endast utgör ett medel till vederqvickelse efter slutadt arbete, en roande sysselsättning på lediga stunder, som visserligen derjemte kan, genom sina mångfaldiga behag, inverka på känslan, ungefär på samma sätt som vissa sällskapslekar, ehuru mildare och innerligare, men likväl icke egentligen äsyftar detta, lika litet som den har bildning till sitt egentliga slutmål. Det må nu vara, att många idka eller lära musik, blott såsom ett oskyldigt tidsfördrif; men de verkningar musiken, äfven då den utöfvas och läres för ett sådant ändamål, omedelbart utöfvar på människans själ och sinne, kunna de likväl icke undandraga sig, och dessa verkningar äro så välgörande, att hvarje naturtrogen, förnuftig uppfostrare redan derigenom måste bestämmas att icke blott icke från sina bildningsmedel utesluta musiken, utan snarare räkna den till dem, hvilka han först tillgriper för att fullända och fullständiga sitt verk.

Genom lärandet af musik blir ungdomens själ omedelbart och oemotståndligt stämd till harmoni, må nu äfven dess vidare utöfning ske till hvilket ändamål som helst, antingen till det egentligt högre, verkligt bildande, själ och sinne närande och stärkande, eller till det underordnade, en angenäm underhållning, en behaglig vederqvickelse; taktsinnet blir regelmässigt; hörselsinnet öfvas till ett noggrant bestämmande af toners djup och höjd, tidens längd och korthet, så att de båda ädlaste sinnena kunna hjälpas åt att ömsesidigt förtydliga de inhemtade begreppen; känslöförmågan skärpes och blir mottagligare för alla intryck; inbillningskraften blir verksamare och lifvigare; människans rent djuriska natur förädlas eller kanske rättare förmenskligas, känslan leder till mätta i passionerna och sjelfva anletsdragen, såsom en spegel för den inre andliga naturen, förskönas, förklaras. Måne icke dessa äro fördelar, hvilka tusenfaldigt uppväga den tid och möda som måste användas för en musikalisk uppfostran och utbildning? — Äro de icke äfven fördelar, hvilka icke kunna förvärfvas genom något annat bildningsmedel, och följaktligen göra det till en helig pligt för hvar och en, att begagna sig af detta medel, så vida det står honom till buds?

(Forts.)

Bref om konstexpositionen i Köpenhamn till en vän i London.

(Forts. fr. N:o 18.)

Bissen har vidare exponerat 2 byster i marmor, *H. C. Ørsted* och *N. F. S. Grundtvig*. Du känner hans mästerskap i porträttfacket, och jag behöfver således blott säga, att dessa byster höra till hans aldrabästa. Den älskvärda öppenheten hos den ena är lika så vackert och karakteristiskt återgifven, som den egendomliga djerfheten hos den andra.

Vi hafva äfven nöjet att se en marmorstaty af den affidne prof. *Freund*. Det är herdinnan *Chloe* efter *Longos*' berättelse: det oskyldiga naturbarnet, som i sitt öfvergifna tillstånd uppammades af får och getter, och då hon blef vuxen visade sin erkänsla derigenom att hon tog alla lamm och killingar hon träffade i sin vård. Hon har tagit ett lamm i skötet och gifver det mjölk ur en skål. Det är

en vacker komposition. Flickan är så söt, så oskyldig, helt annorlunda än hos de gamle romanförfattarne, och det lilla djuret kraflar så behagligt i hennes kläder, att det är ett verkligt nöje att se derpå.

Ett par af våra unga bildhuggare, *Stein* och *Evens* hafva utfört skizzer till statyer af *Holberg*, hvilka vinna en välförtjent uppmärksamhet.

II.

Om våra landskapsmålningar sade *Engelsmannen* rent ut, att de voro "förskräckliga". Hade han rätt, så vore det så mycket hårdare, som just landskapsmåleriet är den gren af konsten som mest omfattas härstädes. Det skulle således vara en hård dom icke blott mot konstnärerne, utan ock mot publiken, som köper deras taflor. Men den danska publiken ler åt en sådan dom och det med rätta. Det har roat mig att, just med afseende på landskapsmåleriet, jemnföra nuvarande expositioner och de för 10—20 år tillbaka. Då voro nästan alla landskaperna tagna från Italien, Schweiz eller Tyrolen; de få danska som funnos ädrogo sig högst ringa uppmärksamhet.

Nu äro de flesta landskaper danska, och man bryr sig ganska litet om Italien och Schweiz. Då för tiden trodde man icke att någon kunde utföra en god tafla, så framt han icke varit utomlands, och, hade han en gång sett dessa verldsberömda trakter, så följde ju af sig sjelft, att han icke målade någonting annat; man roade sig med dessa vackra taflor liksom barnet med sin bilderbok. Men när sedan en högt begåfvad konstnär med känsla och förkärlek återgaf sitt fosterlands natur, begynte likväl en annan känsla röra sig i allas hjertan; man blef väl till mods, man kände sig hemmastadd, och många föredrogo ett sädesfält, af *Lundby* framför alla Italiens underverk. Dansken älskar sitt fosterland lika högt som någon annan nation älskar sitt, men han har så ofta måst känna, att det är ett litet land, och derföre vågar han icke berömma sitt eget. Han är stolt öfver sina skogbekransade sjöar, sina herrliga sund och fjärdar, men först när skalden sjunger derom eller målaren återgifver dem på duken, vågar han erkänna det, och då säger han, att Danmark är "en Perle, som svømmer paa Vove". Jag vet mycket väl, att ett bergland har skönheter, som slätten måste sakna, men jag ville icke att ett folk skulle älska hvad de icke känna, och gläder mig hvarje gång jag hör någon, vid åsynen af ett landskap från *Alperna* eller *Medelhafskusten*, säga: det är måhända mycket vackert, men jag förstår det icke. Jag gläder mig icke deröfver, att de ej förstå det; utan deröfver, att de skulle förstå ett konstverk, hvaraf de hade någon njutning. Och det kunna vi tacka våra landskapsmålare för; det är just *deras* landskaper, som lärt publiken, att man icke skall gapa på ett konstverk som på en kuriositet, utan känna det och lefva sig in deruti.

Fantasiebilder

af —ed—.

II.

Hjertat.

Har du, min läsare, någon gång stått vi stranden af en blånande sjö, och sett huru solstrålarna

liksom yra najader lekt med de hoppande böljorna, medan stränderna liksom behagsjuka nymfer speglat sina grönskande anleten i det blåa djupet?

Har du hört foglarnas glada qvitter i trädens kronor, sett fiskarnes yra hopp efter de tusentals insekter som flyga i svärmar öfver vattnet? — Har du sett och hört allt detta utan att du liksom känt att naturen firade sin sabbatsstund, att en ande af doftande frid omslöt hela den omätliga skapelsen liksom i en ram af blommor? — —

Men scenen förändras.

Den nyss så klara himlen betäckes af svarta, hotande moln, . . . stormen piskar hvinande trädens grenar, böljan kastar sitt hvita skum högt på den regnsköljda stranden . . . elementerna kämpa emot hvarandra en namnlös strid, hvars genljud fyller oss med fasa . . . fåglarnas qvitter tystnar, blommorna böja sorgsna sina hufvuden för härjarens hot, allt är ett chaos af kämpande krafter.

Ofta inträder en ögonblicklig tystnad . . . men denna tystnad är förfärligare än striden själf, ty härarne hämta endast andan, för att sedan strida så mycket vildare.

Har du sett detta, så har du äfven sett en bild af menskohjertat, af ditt eget hjerta.

Föränderligt som hafvet, ostadigt som vinden, kämpar det sedan sekler en förfärlig, en outtröttlig kamp med sig sjelft. Vid den minsta fläkt af händelsernas vind sättes dess yta i svallning; vid en pust af passionens orkaner slungar det skyhögt sina oroliga vågor . . . och efter stundens öfversvallning gå års-långa dyningar, lika en långsam döds-kamp, genom dess innersta väsen . . .

Huru förunderligt är icke menskohjertat!

Fritt må forskningen med sitt synglas söka att utleta dess bottenlösa ocean, . . . ända till tidens slut skall det likväl som en olöslig gåta håna tänkarens möda, och gäcka den vises blick.

Vetenskapen kan beräkna solars afstånd, och planeters lopp, mäta hafvets djup, och följa naturen till dess mest förborgade kamrar, men vid hjertats dörr stannar den, skamflat liksom barnet vid dörren till ett rum hvars okända skatter det vill se, men som det inte kan öppna.

Menskohjertat är en spegel som i vexlande färger återgifver himmelens och jordens tafvor, . . . en gång kanske speglar det bilden af ett närbeslägtadt väsen, och denna bild står sedan kanske för evigt intryckt på spegelns yta . . .

Ofta fördunklas bilden, ofta drifves den af de oroliga pulsslagen bort i fjerran, men segrande, liksom solen utur åskmolnet, framträder den åter i högre glans än förut . . .

Då rusar det ungdomliga blodet med friskare fart genom dess kamrar, det klappar ifrigt på himlens port, och den öppnas för dess glödande slag, ty kärlekens blinda barn är starkt som en jätte, då det gäller att eröfra sig en himmel.

Detta är hjertats Vår . . .

Men den bild som hjertats spegel återgaf, har redan, tack vare det oroliga menskosinnet, bleknat och förlorat mycket af sin bländande glans . . . Bilden har bleknat, sedan bilden blef vår.

Besynnerliga öde! . Mättheten vid det man äger, är i förening med lystnaden efter det förbjudna, de demoner som plåga människorna . . . människan är barn från vaggan till grafven . . .

Men ännu har lyckan fästet mången herrlig blomma omkring spegelns bild . . . minnet viger henne sina skönaste eterneller, och hjertat längtar ändå ofta att få i stilla frid klappa emot bildens hjerta . . . Kärleken är icke mera en sol som glöder och förbränner, den är en sol som *mognar*.

Detta är hjertats Sommar.

Tunga dimmor hänga sig framför spegelbilden, den har bleknat allt mera, liksom nattens klara stjernor blekna för morgonens blickar.

Kärlekens vecka blomma faller suckande sina gulnade blad, ännu finnes kvar endast dess tynande hjertblad, men snart falla äfven de . . .

Och en ny sol kastar sina lutande, men kalla strålar ned uti hjertats gömmor, . . . det är en sol som har till följeslagare dagens oro, nattens tröttnade drömmar, och missnöje med världen och sig själf. —

Denna sol är äregirigheten . . . den har usurperat kärlekens blomstertron och omgifvit den med mistroendets och människohatets blänkande bajonetter. . Den regerar öfver hjertats verld som en blodtörstig tyrann . . .

Detta är hjertats Höst . . .

Allt mattare blifva slagen, allt saktare arbetar lifvets cirkelgång i det djupa schaktet . . . snö ligger öfver känslans blomsterfält, is betäcker den fordom klara spegeln, och den halföppnade dörren tyckes liksom vänta besök af en kommande gäst . . .

Men ännu rulla stridens dyningar med sakta brus omkring på oceanen . . . ännu vid grafvens port längtar det aldrig lugnade hjertat efter lifvets vexelrika spel.

Ännu brinner lågan under snöns täcke, men med allt mattare och mattare eld. — —

Detta är hjertats Vinter . . . — —

Tron icke derföre, att gubbens hjerta alltid hyser en vinter, att ynglingens alltid är en blommande vår . . . ack nej! äfven vid ingången till lifvets skåde-bana kan det ligga rimfrost öfver hjertats nejder . . . ännu vid grafvens rand kan der blomma en oförgänglig vår! .

Men för alla nalkas dock ett *slut*, eller en *början*! — —

När skördtimman slår, när pulsarna stanna, när lifvets sista fläkt flyktar från den jordiska hyddan, då först firar människans hjerta sin försoningsfest, då först finner det ordet till sin olösta gåta . . .

Och, omslutet af en broderlig engel, föres det, lik guldet ur smältarens degel, renadt och luttradt till sitt eviga ursprung, till kärlekens källa, till Gud! .

Konstnotiser.

Bildhuggarekonst.

— Professor *Kiss* har ifrån Berlin förliden vecka afrest till Königsberg, för att träffa förberedelser till uppresandet af ett Monument som han förfärdigat,

och hvilket Ost-Preussens ständer egnat den affidne Konungen Fredrik Wilhelm III. Detta monument skall högtidligen aftäckas på nämnde Konungs födelsedag d. 3 Augusti. I höst ämnar h:r *Kiss* att ännu en gång begifva sig till London. Då hans ditsända Amazon-grupp, som vi redan nämnt, blifvit försäld till Amerika, så stå nu Engelsmännen i underhandling med h:r *Kiss* om förfärdigandet af ännu tre dylika grupper.

Målarekonsten.

— **Konstexposition i Christiania.** Uti Steenballes bokhandel i Christiania har blifvit exponerad en betydlig och dyrbar tafvelsamling af *nyare* konstnärer, så väl norska som utländska. Af de förra må nämnas: Professor *Dahl*, *Fearnley*, *Tidemand*, *Eckersberg*, *Frich*, *Gude*, *Mondt*, *Bagge* m. fl. Denna samling jemnte en mängd gravyrer och litografier är bestämd att bortlottas så snart som möjligt. Samlingen består af 100 nummer samtliga till ett värde af omkring 5760 R:dr r:gs. och lotternas antal är 2000. Hvarje lott betalas med 60 s. norskt mynt (2 R:dr r:gs), och erhålles på expositionsstället, jemnte en tryckt katalog, hvilken sednare utdelas gratis.

Lottsedlar, som reqvireras i frankerade bref till P. F. Steenballes bokhandel i Christiania, afsändas derifrån genast.

— Den unga landskapsmålaren A. Nordgren lärer, efter hvad det förljudes, i dessa dagar, till sin instruktion och på kronprinsens bekostnad, hafva anträtt en konstresa till Norge och derifrån till kontinenten.

Theater och Musik.

— **Herr Torslow** jemnte Mindre Theaterns hela personal anländer hit till Götheborg omkring den 20:e nästk. Juli, för att gifva representationer och kvarstannar till början af September. Äfvenså förljudes att theaterpersonalen i Christiania ämnar göra en konstresa till Götheborg.

— Det förväntade nya skådespelet af herr Jolin har fått namn af "*Skärgårdsflickan*" och är för närvarande under inöfning på kgl. theatern samt lärer vara ämnadt att gifvas sista dagen i denna månad till förmån för författaren sjelf, som fått sig en recept beviljad för beredande af understöd åt honom till en utrikes resa under sommaren. Man talar redan om stycket med loford.

— **J. A. Josephson** gaf Pingstdagen d. 8 dennes å Nya Bibliotheks-salen i Upsala en stor Vocal- och Instrumental-Concert, hvarvid ibland annat ufördes åtskilliga delar af Oratoriet *Paulus* af Felix Mendelssohn-Bartholdy; "*Hosianna* af *Vogler*", "*Preghiera* ur "*Mosè in Egitto*" af *Rossini*, samt "*Korsriddarne* utanför Jerusalem af concertgifvaren.

— **Stor Vokal- och Instrumental-Concert** gafs Pingstdagen i Örebro af kgl. Lif-Reg. Musik-korps, till förmån för dess pensionsinrättning, hvarvid ibland annat utfördes: Ouverturerna till "*Egmont*" af *L. van Beethoven* och "*Friskyttan*" af *C. M. v. Weber* samt *Fader Vår*, Cantat efter *Stagnelius*, komp. af *Herm. Behrens*.

— **Föreläsningar** öfver musikens akustik och mekanik hållas i Upsala af musikedirektör *J. Fröberg*. De skola vara mycket populära samt vittna om vidsträckta och noggranna studier i ämnet.

— **Hrr Norrby, G. Kinmansson** och **Zetterholm**, tre af Mindre Theaterns skickligaste sujetter, skulle omkr. den 12 dennes anlända till Kalmar för att der gifva *tvenne* representationer.

— **Hrr I. och G. Sandström** gäfvo den 6 dennes i Wenersborg, med benäget biträde, en Musikalisk-Dramatisk Soirée

— **Död:** Musikedirektörn och Kantorn *P. A. Hejschman* i Carlstad den 26 Maj nära 41 år gammal.

Hvarjehanda.

— **Professor Rauch** erhöi af konungen i Preussen vid aftäckningsfesten i Berlin den 31:ste Maj *Röda-Örns-ordens stjärna af 2:dra klassen*, samt trenne för festens skull, enligt kunglig befallning, i guld, silver och brons präglade minnespenningar. Filosofiska fakulteten vid dervarande universitet lät efter aftäckningsfesten till konstnären öfverlemna ett *Heders-doktors-diplom* genom sin dekanus, prof. Dove.

Äfven har filosofiska fakulteten vid universitetet i Halle tilldelat honom doktorsvärdigheten *honoris causa* genom en afsänd deputation, bestående af professorerna *Erdmann* och *d'Alton* (den sednare *Rauch's* svärson.)

Emedan prof. *Rauch* är född i Arolsen i Waldeck, så hade äfven furstinnan af Waldeck sändt en deputation till högtiden.

— **Grefven af Westmoreland**, den engelska gesandten i Berlin, har vid sin afresa derifrån, af dervarande tonkonstnärer mottagit en adress, hvaruti dessa tillkännagifva "sin bedröfvelse öfver denna såväl genom talanger som humanitet högst aktningvärda konstväns" afresa.

Verldsexpositionen i London fortfar att vara ytterst frequenterad; dagligen infinna sig 40- till 50,000 menniskor, med undantag af den 31:sta maj, då antalet af de besökande, i följe af högtidligheterna i anledning af Drottningens födelsedag, blott voro 15 å 16,000. Alla kommissionens hittillsvarande utgifter äro nu betäckta genom försäljningen af inträdesbiljetter, och "*Morn. Chron.*" föreslår derföre, att använda det under de återstående månaderna inflytande öfverskottet, för att betala den resterande hälften af köpesumman för kristalpalatset (75,000 Pund St.) och skänka det till nationen. Det kunde då, enligt tidningens tanke, användas till en vinterträdgård, som derjemnte kunde begagnas till mindre expositioner, det hela omgifvet af en allée för körande och ridande. Åtskilliga af de främmande exponenterne hafva, som det säges, i Londonska assurancesällskaper, mot en premie af 5 proc. af värdet, låtit assurera de af dem exponerade diamanter och andra dyrbarheter, för stöld.